

Innst. S. nr. 79

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:108 (2006-2007)

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Gjermund Hagesæter, Kåre Fostervold, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om å innføre en ordning med skattestimulans/skattefradrag for bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til ansatte

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget med sikte på å innføre en ordning med skattestimulans/skattefradrag for norske bedrifter som gjennomfører videre- og etterutdanningstiltak som gir formalkompetanse til sine ansatte."

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klunghand, Torgeir Micaelsen, lederen Reidar Sandal og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per Egil Evensen, Gjermund Hagesæter, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Peter Skovholt Gitmark og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf

Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at saken har vært forelagt finansminister Kristin Halvorsen til uttalelse. Hennes svarbrev av 31. oktober 2007 følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at representantforslaget innebærer innføring av en ordning med skattestimulans/skattefradrag for bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til ansatte.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at det kan være fornuftig å gi støtte til forskning, fordi forskningen kan ha større verdi for samfunnet enn for den enkelte bedrift. Når det gjelder bedrifters investering i kompetansehevende tiltak for de ansatte, er bildet et annet. Slike tiltak vil som regel bidra til å øke bedriftens produktivitet, og vil derfor ofte bli gjennomført uten støtte.

Flertallet vil peke på at dersom midler kanaliseres fra tiltak som hindrer utstøting fra arbeidslivet eller hjelper folk i arbeid, og over på bedriftsintern opplæring, vil det i verste fall kunne bety en ren overføring til bedriftssektoren som uansett gjennomfører kompetansehevende tiltak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil på denne bakgrunn tilrå at forslaget ikke bifalles.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre deler forslagsstillerens syn på at kontinuerlig kompetanseheving i arbeidslivet er viktig. Kompetanse defineres ofte som evnen til å møte komplekse utfordringer. Kompetanseheving er viktig både for å øke bedriftens produktivitet og lønnsomhet, og for å sette arbeidstakere i stand til å håndtere omstillinger. I tillegg har kunnskapstegnelse en egenverdi. Disse medlemmer viser til at regje-

ringen Bondevik II i St.prp. nr. 1 (2005-2006) introduserte programmet "Ny sjans", som en tilskuddsordning til bedrifter som ønsker å gi sine medarbeidere grunnleggende ferdigheter i blant annet lesing og skrivning. Senere er programmet blitt omdøpt til "Program for basiskompetanse i arbeidslivet", og det er for 2008 budsjettert med om lag 37 mill. kroner til tiltaket. Det er ikke nok til å dekke etterspørselen, som er omtrent det dobbelte av bevilgningsforslaget.

Disse medlemmer vil understreke at forslagsstillernes intensjon er god, men er usikre på om skattestimulans er det mest treffsikre og effektive virkemiddelet for å bidra til kompetanseheving for de som trenger det mest.

Etter disse medlemmers mening er det viktig å peke på at det er utfordringer med både grunnleggende ferdigheter og kompetanseheving både i og utenfor arbeidslivet. Av de drøyt 400 000 menneskene i Norge med så dårlige lese- og skriveferdigheter at de har problemer med å greie seg i hverdagen og i arbeidslivet, er en stor andel av disse nettopp utenfor arbeidslivet. Det er svært viktig å sørge for tiltak som når også denne gruppen, slik at de kan komme i jobb og greie å beholde den ved omstillinger og introduksjon av ny teknologi. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Dokument nr. 8:108 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Gjermund Hagesæter, Kåre Fostervold, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om å innføre en ordning med skattestimulans/skattefradrag for bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til ansatte - vedlegges protokollen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til forslaget og dets begrunnelse. Disse medlemmer mener det er viktig å stimulere bedrifter til å gi sine ansatte formalkompetanse. Disse medlemmer peker på at internopplæringen i næringslivet ofte gjennomføres slik at de ansattes realkompetanse øker, men at det sjeldent bidrar til formell kompetanse gjennom samarbeid med eksempelvis universiteter, høyskoler, fagskoler, videregående mv.

Disse medlemmer mener det kan se ut til at statsråden i sitt svar blander sammen ulike problemstillinger. Formålet med forslaget er i første rekke å stimulere til at den etter- og videreutdanning som vi allerede vet skjer i bedriftene tilpasses slik at den også gir formalkompetanse, ikke bare realkompetanse som er vanskelig dokumenterbar ved eksempelvis jobbskifter. Disse medlemmer vil peke på at det også vil medføre en enklere og bedre klassifisering av utdanning som skjer i bedriftenes regi.

Disse medlemmer viser til at det er flere eksempler på at bedrifter inngår samarbeid med for eksempel en høyskole som tilpasser studietilbudet slik at det gis formalkompetanse i økonomi i tillegg til den realkompetansen bedriften ellers ville tilført sine ansatte.

Disse medlemmer viser videre til at det i Soria Moria-erklæringen står følgende:

"I en tid preget av rask teknologisk utvikling og omfattende globalisering vil kunnskap og kompetanse spille en stadig viktigere rolle. Stabil tilgang på kompetent arbeidskraft vil være avgjørende både for den enkeltes og for virksomheters evne til å overleve og videreutvikles.

Etter- og videreutdanning er et av de viktigste verktøyene vi har for å kvalifisere folk til et yrkesliv som stadig endres, både i struktur og arbeidsmåter. Regjeringen vil øke satsningen på kompetanseutviklende tiltak.

Regjeringen vil arbeide sammen med partene i arbeidslivet for å legge det økonomiske grunnlaget for at ansatte kan ta utdanning."

Videre står det i samme erklæring:

"Regjeringen vil arbeide for finansieringsordning for etter- og videreutdanning, med finansiering både fra arbeidsgivere, arbeidstakere og myndigheter."

Disse medlemmer mener finansministerens brev til komiteen står i kontrast til innholdet i Soria Moria-erklæringen og peker på at en enkel og rimelig måte å oppnå målsettingen i Soria Moria-erklæringen på dette punkt vil være at den statlige finansieringsandelen gis som skattefritak i tråd med representantforslaget.

Disse medlemmer vil peke på at komitéflertallets utgangspunkt er at en vil hindre omfordeling av midler til voksenopplæring via ulike voksenopplæringstiltak. Disse medlemmer vil peke på at forslagets utgangspunkt er en stimulans for bedre å utnytte utdanningsressursene i næringslivet, slik at en kan få større grad av samfunnsnytte ut av hver krone. Dette er tiltak rettet mot personer som er i arbeid, og det vil i seg selv ikke ha innvirkning på tiltak rettet mot personer utenfor arbeidslivet, slik komitéflertallet og statsråden antyder. Disse medlemmer vil peke på at et slikt utfall i tilfellet betinger at den typen voksenopplæring brukes til å finansiere skattefordelen forslaget vil innføre. Forslaget inneholder imidlertid ingen slik binding.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget med sikte på å innføre en ordning med skattestimulans/skattefradrag for norske bedrifter som gjennomfører videre- og etterutdanningstiltak som gir formalkompetanse til sine ansatte."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen med 20 mill. kroner. Sluttevalueringen av Kompetanseutviklingsprogrammet 2002-2006 (KUP), gjennomført av Fafo og SNF, viser at minst 80 000 arbeidstakere har vært igjennom opplæring i tilknytning til KUP. Et interessant - men ikke overraskende - trekk er at det blant deltakerne er en markant overvekt av arbeidstakere med høyere utdanning. Arbeidstakere som bare har grunnskole eller som ikke har videre utdanning etter videregående skole, er gjennomgående svakere representert blant de som får kompetansehe-

ving gjennom arbeidsplassen. Det er altså slik at de med høy utdanning fra før er langt mer tilbøyelige til å ta mer utdanning enn andre. Videre viser evalueringen at arbeidstakere med lite utdanning som er i lavlønnstyrker, tradisjonelt er lite interesserte i å selv finansiere opplæring. De er avhengige av at arbeidsgiver betaler for opplæringen, og at det ytes tilskudd fra det offentlige. Evalueringen konkluderer med at motivasjon av og deltakelse for personer med lite utdanning synes å være en vedvarende utfordring for kompetansepolitikken.

Disse medlemmer viser videre til at Høyre har fremmet forslag i Stortinget om en ordning med spesifiserte rettigheter til grunnopplæring for voksne, jf. Dokument nr. 8:10 (2005-2006).

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Dokument nr. 8:108 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Gjermund Hagesæter, Kåre Fostervold, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om å innføre en ordning med skattestimulans/skattefradrag for bedrifter som gjen-

nomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til ansatte - vedlegges protokollen.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget med sikte på å innføre en ordning med skattestimulans/skattefradrag for norske bedrifter som gjennomfører videre- og etterutdanningstiltak som gir formalkompetanse til sine ansatte.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:108 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Gjermund Hagesæter, Kåre Fostervold, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om å innføre en ordning med skattestimulans/skattefradrag for bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til ansatte - bifalles ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 6. desember 2007

Reidar Sandal
leder

Eirin Kristin Sund
ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 31. oktober 2007

Vedrørende Dokumentforslag 8:108

Jeg viser til forslag om å innføre en skattestimulans-/skattefradragssystem for bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til ansatte.

Begrunnelser for støttetiltak, herunder særskilte skattefradrag, kan være at samfunnet har andre mål enn den enkelte bedrift for virksomheten eller at det finnes former for markedssvikt.

Støtte til forskning har for eksempel en viktig begrunnelse ved at forskning kan ha større verdi for samfunnet enn hva den enkelte bedrift isolert sett kan tjene på å investere i FOU på kort sikt.

Bildet er ikke nødvendigvis det samme for bedrifters investeringer i voksenopplæring. Investering i kompetansehevede tiltak for de ansatte kan være en god bedriftsøkonomisk investering som bidrar til økt produktivitet. Derfor bør også bedriftene selv ha gode grunner til å gjennomføre kompetansehevede tiltak.

I en del tilfeller vil ikke bedrifter ha incentiver til å gjennomføre tiltak. Dette kan gjelde arbeidere som er langtidssykemeldte eller av andre grunner har behov for omskolering, arbeidere med behov for spesiell tilrettelegging og arbeidere med lave kvalifikasjoner. Bedrifter har normalt heller ikke incentiver for å gjennomføre kompetansehevede tiltak for de som står utenfor arbeid.

Det er viktig for samfunnet, og åpenbart også samfunnsøkonomiske gevinster ved å opprettholde en høy arbeidsstyrke og bidra til å ha folk i arbeid fremfor at de mottar trygd. Det eksisterer derfor en rekke tiltak med sikte på å hindre utstøting fra arbeidslivet, eller hjelpe folk i arbeid.

Jeg registrerer at forslagstillerne anser at det allerede i dag gis betydelige midler til bl.a. voksenopplærings-tiltak, men at de mener en del av disse midlene burde kanaliseres via kompetansehevede tiltak i arbeidslivet. Voksenopplæringen er i hovedsak innrettet for å bidra til at voksne med lave kvalifikasjoner kan få grunnleggende utdanning, yrkesopplæring og andre tiltak som hindrer utstøting fra arbeidslivet eller hjelper folk i arbeid. Å kanalisere en del av midlene over til bedriftene vil innebære en lavere aktivitet på dette området, og i verste fall en ren overføring av midler til bedriftssektoren som uansett gjennomfører kompetansehevede tiltak som øker lønnsomheten.

Spørsmålet om hvordan vi best kan fordele de samlede støttemidler for å stimulere til kompetansehevede tiltak, herunder spørsmål om skatteendringer, hører hjemme i den ordinære budsjettbehandlingen.